

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА КРИМІНАЛІСТИКИ ТА СУДОВОЇ МЕДИЦИНИ
НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА «КРИМІНАЛІСТИКА»

ТЕМА:

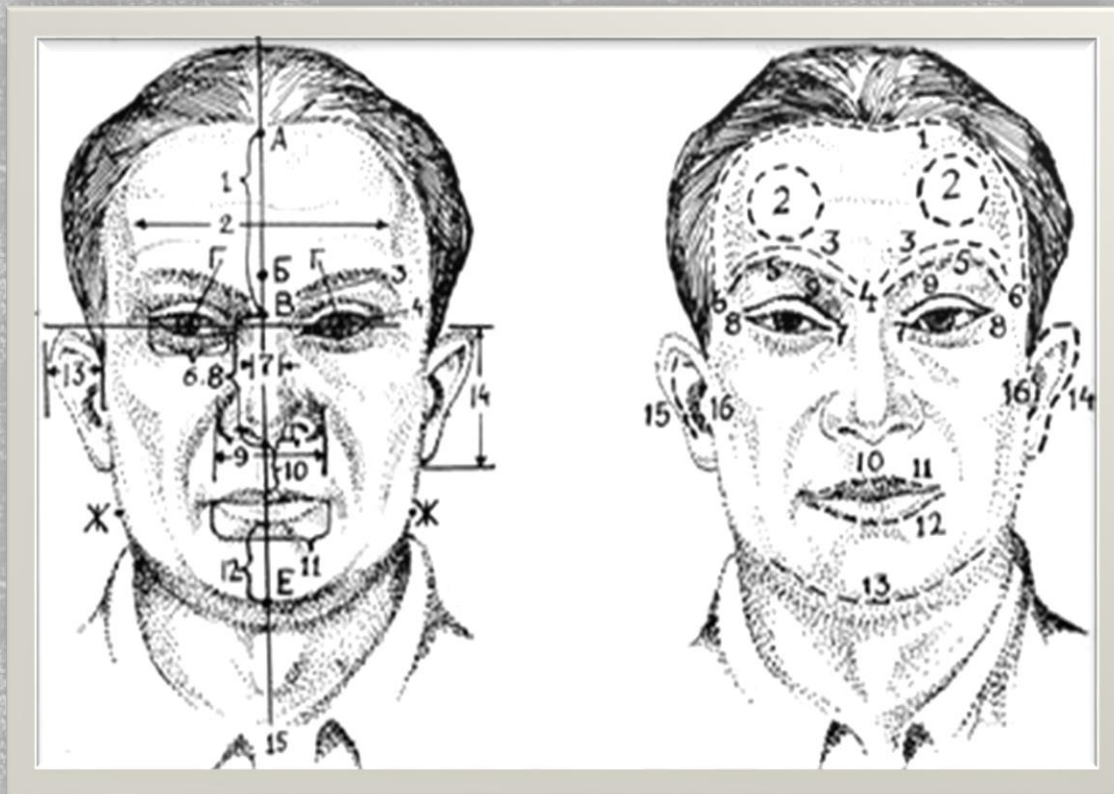
КРИМІНАЛІСТИЧНА
ГАБІТОЛОГІЯ

РОЗРОБНИК: викладач кафедри
криміналістики та судової медицини
НАВС, кандидат юридичних наук
Сорока Ірина Вікторівна

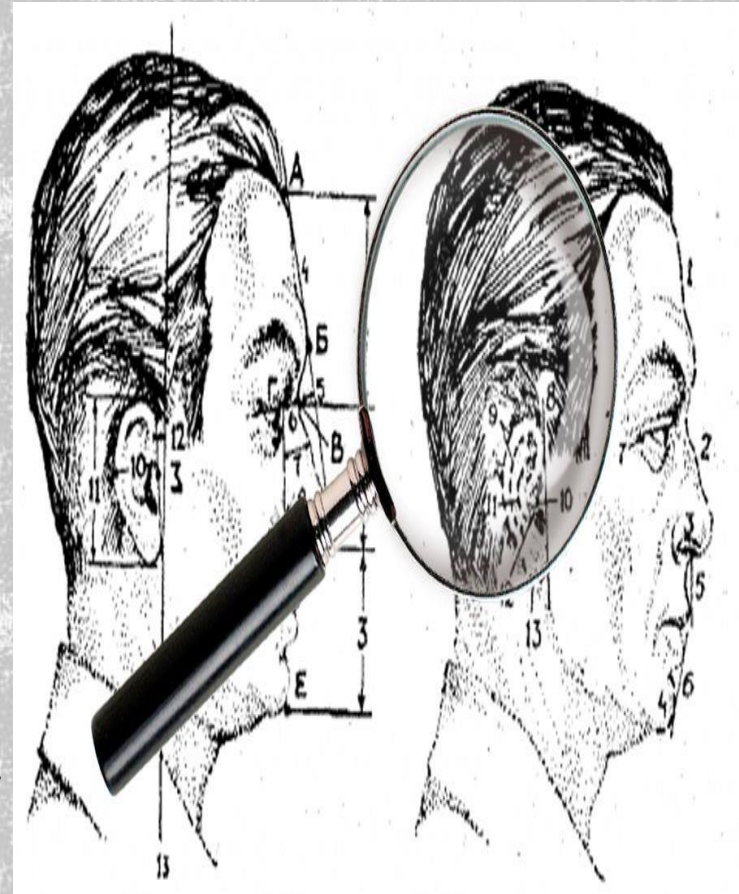
ПЛАН

- 1. Загальні положення габітології*
- 2. Характеристика зовнішності людини*
- 3. Словесний портрет*
- 4. Суб'єктивний портрет*
- 5. Портретна експертиза*

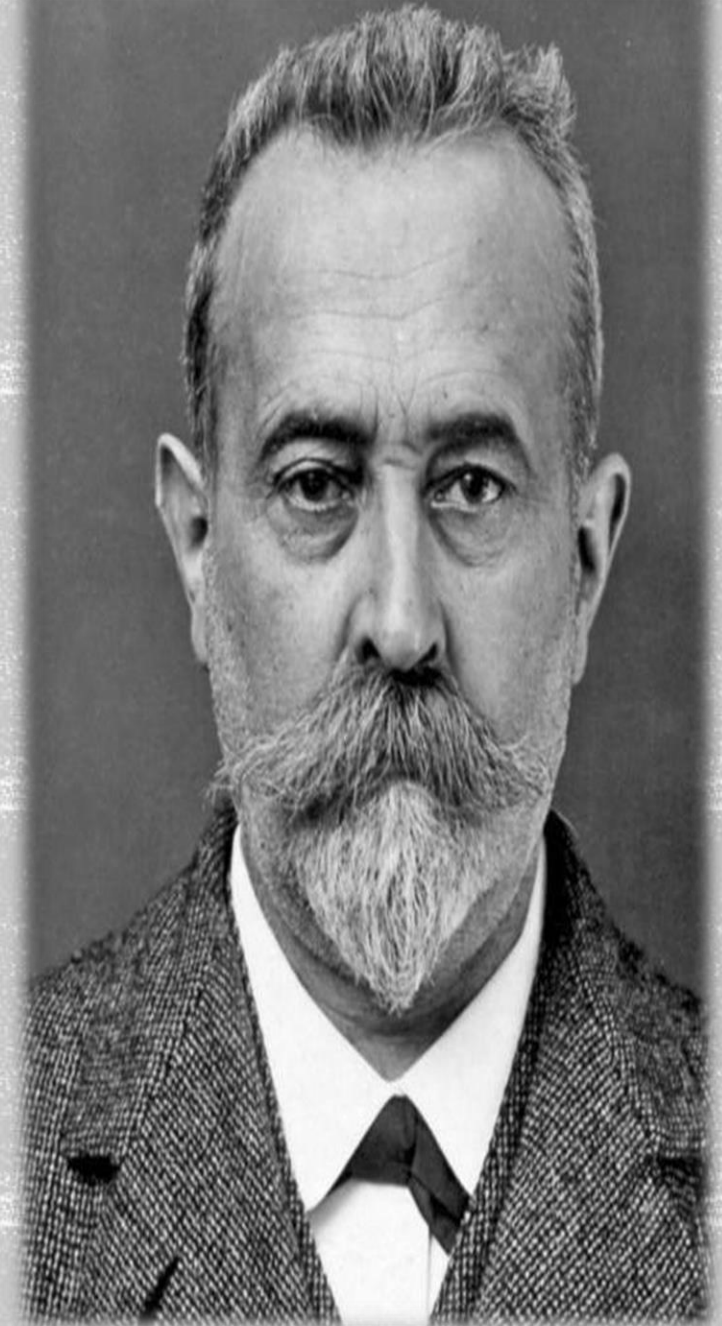
1. Загальні положення габітології

Криміналістична габітологія — це галузь криміналістичної техніки, що вивчає закономірності розвитку та змін зовнішності людини, розробляє техніко-криміналістичні засоби й методи збирання, фіксації, дослідження і використання відомостей про зовнішність людини з метою розшуку та ідентифікації осіб, які вчинили кримінальні правопорушення.

Термін *«габітологія»*
походить від латинського
«габітус» – зовнішність і
грецького «ЛОГОС» – вчення.

*Початок розвитку
криміналістичного вчення
про ознаки зовнішності
людини покладений у
публікаціях французького
вченого-криміналіста
Альфонса Бертільона*

**Предметом
криміналістичної
габітології є :**

**закономірності
розвитку та змін
ознак зовнішності
людини**

**класифікації
ознак
зовнішності**

**використання
ознак зовнішності
з метою
ототожнення**

*Завданнями криміналістичної
габітології, що впливають з
визначення її предмета, є:*

вивчення
закономірностей,
що
характеризують
природу
зовнішності
людини

розроблення
вимог до
методів і засобів
збирання,
дослідження та
використання
даних про
зовнішність
людини з метою
розслідування
кримінальних
правопорушень

вивчення
закономірностей
розвитку вчення
у зв'язку з
логікою процесу
поступального
руху наукового
пізнання

Криміналістична габітологія включає такі складові частини:

**наукові основи,
або передумови
ідентифікації
людини за
ознаками
зовнішності**

**система елементів
і ознак
зовнішності
людини, що
використовується
з метою
ототожнення особи**

**види відображень
ознак зовнішності
людини, що є
носіями
криміналістично
значущої інформації**

**методи і засоби
збирання,
дослідження та
використання даних
про зовнішність
людини з метою її
ідентифікації**

**основи портретної
експертизи**

2. Характеристика зовнішності людини

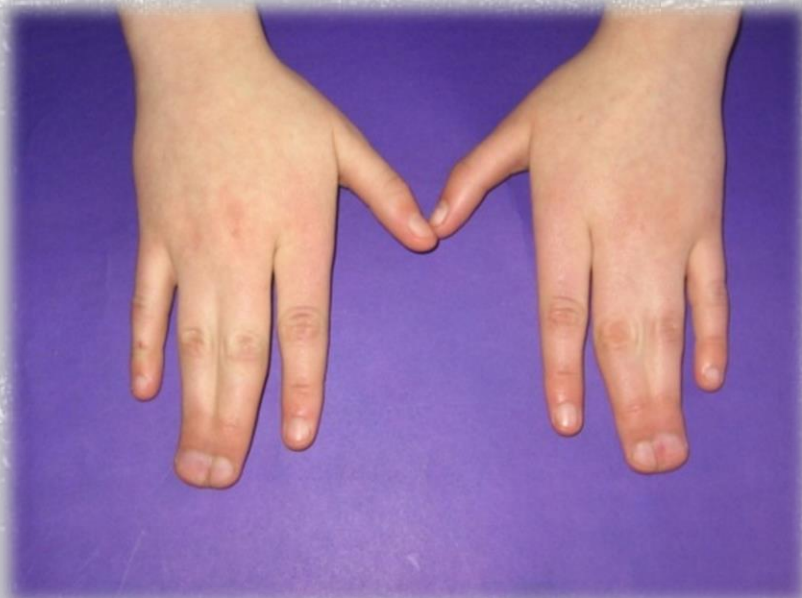
Зовнішність людини являє собою сукупність частин тіла людини, елементів, їх деталей та характеризуючих ознак, що обумовлені особливостями анатомічної будови і функціями організму, предметів одягу або речей, що носить людина, які створюють єдиний індивідуально визначений об'єкт.

*Елементи зовнішності
характеризуються такими ознаками:*

Особливі прикмети – зовнішні ознаки, які рідко зустрічаються і являють собою відхилення від нормальної морфологічної будови. Вони можуть бути вродженими чи набутими (вкорочені ноги, зрощені пальці, викривлення хребта, сліди віспи, очі різного кольору, косоокість, наявність більма та ін.).

Яскраві ознаки зовнішності, які розташовані на відкритих частинах тіла, порівняно рідко зустрічаються, легко виявляються у звичайних умовах і швидко запам'ятовуються, кидаються в очі (великі вуха, низький зріст, великий рот та ін.).

До яскравих ознак також
можливо віднести

татуювання

пірсинг

шрамування

таврування

Власні ознаки – властиві людині як анатомо-біологічній субстанції, з урахуванням її життєдіяльності:

загальнофізичні елементи – складають фізичний тип людини (стать, вік, антропологічний тип)

анатомічні (морфологічні) – елементи й ознаки зовнішньої будови тіла людини, його частин і поверхонь (фігура в цілому, голова в цілому, волосся, обличчя в цілому, чоло, брови, очі, ніс, рот, губи, зуби, підборіддя, вухо, шия, плечі, ноги, руки, спина, груди та ін.)

функціональні елементи й ознаки – прояви функцій організму людини, що забезпечує певні сторони її життєдіяльності та взаємодію з середовищем (постава, хода, жестикуляція, міміка, мова, спосіб манери, поведінка, звичаї та ін.)

супутні – властиві одягу і предметам, які носить людина. Це предмети одягу (головні убори, взуття та ін.); різні речі які мають люди при собі (сумки, портфелі, годинники, олівці, записні книжки, прикраси, відзнаки та ін.), а також предмети, які компенсують фізичні недоліки людей (милиці, палиці, окуляри, слухові апарати та ін.)

Властивості ознак зовнішності людини

```
graph TD; A[Властивості ознак зовнішності людини] --> B[Індивідуальність]; A --> C[Відносна стійкість]; A --> D[Рефлекторність];
```

Індивідуальність

*Відносна
стійкість*

Рефлекторність

3. Словесный портрет

Словесний портрет – це криміналістичний метод опису зовнішності людини за певною системою, з використанням спеціальної термінології, з метою криміналістичної реєстрації, розшуку і ототожнення живих осіб і трупів.

Опис зовнішності за методом словесного портрету здійснюється за певними принципами:

Послідовність опису елементів і ознак зовнішності людини:

а) загально-фізичні
елементи

б) анатомічні
елементи

г) одяг, прикраси й
інші предмети

в) функціональні
елементи

*Схема опису анатомічних елементів і ознак
зовнішності людини:*

1. Фігура в цілому

5. Брови

9. Скули

2. Голова

6. Очі

10. Щоки

3. Обличчя

7. Ніс

11. Шия

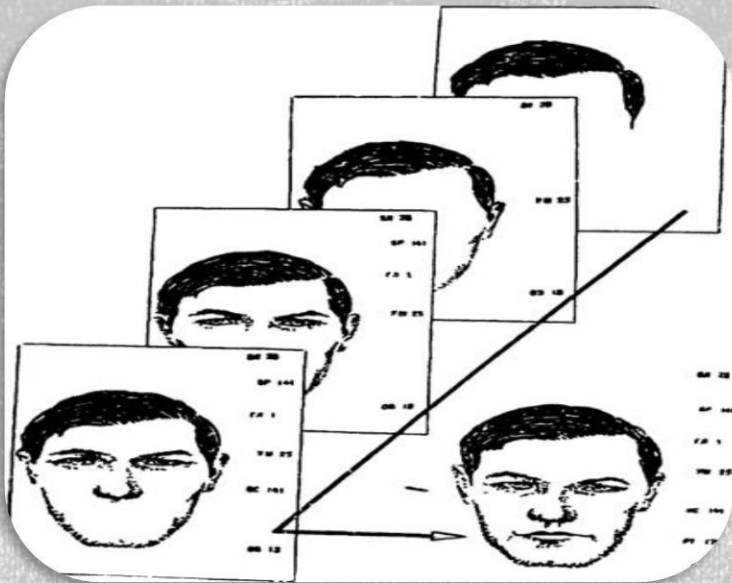
4. Лоб

8. Рот

12. Шкіра

4. Суб'єктивний портрет

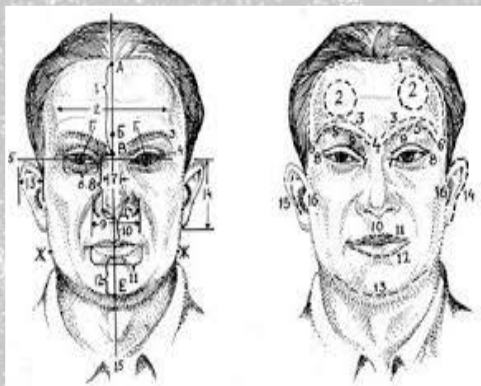
Суб'єктивний портрет – це матеріалізоване зображення обличчя і фігури людини, виготовлені відповідно до уявлення очевидця про зовнішність зображуваного.

Суб'єктивні портрети поділяють на три основних види:

мальований

мальовано-
композиційний

фотокомпозиційний
і комп'ютерно-
композиційний

***Під час виготовлення суб'єктивних
портретів слід дотримуватися наступних
рекомендацій:***

**вчасно виготовляти
суб'єктивні портрети
(упродовж 2-3 днів після
вчинення кримінального
правопорушення, при
роботі з дітьми – до 1
дня)**

**враховувати роль очевидця
в події, яка стала приводом
для складання
суб'єктивного портрета
(свідок, потерпілий,
співучасник)**

**враховувати особливості
виду кримінального
правопорушення
(шахрайство, розбій,
убивство, ДТП)**

**налагоджувати і
підтримувати
психологічний контакт з
очевидцем**

**ретельно аналізувати
об'єктивні і суб'єктивні
фактори формування і
збереження уявного образу
(час контакту, відстань,
погодні умови, уява, зорова
пам'ять, мислення)**

**неприпустимо складати
суб'єктивний портрет за
участю кількох очевидців
одночасно**

**залучати до роботи зі
складання суб'єктивного
портрета, за потреби, інших
спеціалістів (педагога,
психолога)**

**створювати сприятливі
умови для спілкування з
очевидцем**

Етапи складання суб'єктивних портретів:

Перший етап – попередній. Його завданнями є: одержати від ініціатора розшуку максимальні відомості про очевидця та продумати з останнім роботу на основі наявних даних (антропологічний тип, стать, вік, роль очевидця – потерпілий, учасник тощо)

Другий етап – бесіда з очевидцем. Завданнями цього етапу є: встановити психологічний контакт з очевидцем; активізувати процеси його пам'яті щодо відтворення образів; визначити тип людини-очевидця за сенсорними перевагами.

Третій етап – виготовлення суб'єктивного портрета. Його завданнями є: підтримувати встановлений з очевидцем психологічний контакт; активізувати процеси очевидця щодо детального відтворення зорових образів; одержати органічне (природне) зображення розшукуваної людини; домогтися типажної подібності суб'єктивного портрета з реальною особою.

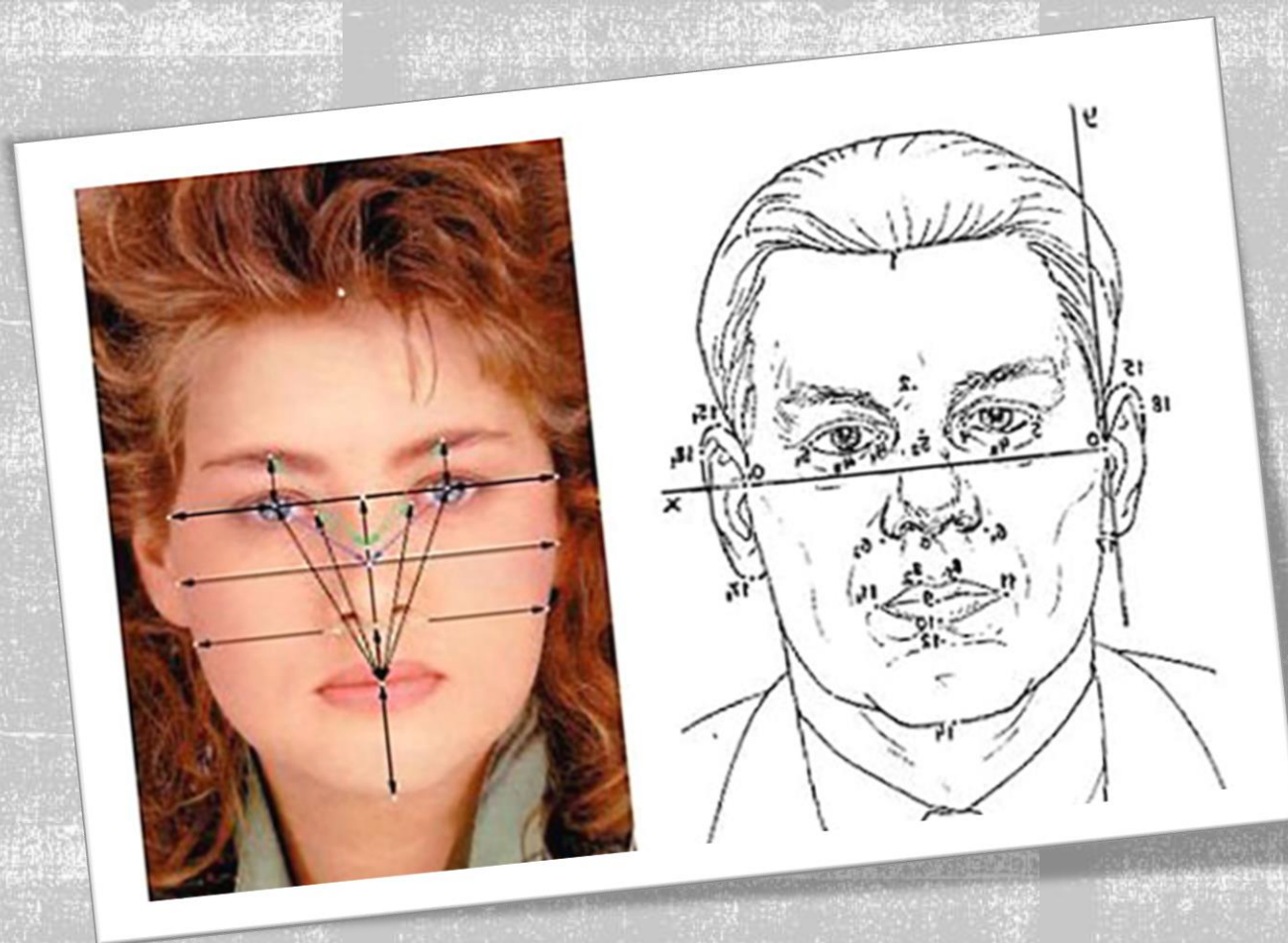

ОРИЄНТУВАННЯ

Львівським відділом поліції ГУНП у Волинській області розшукується **Поринало Сергій Володимирович**, 14.12.1968 р.н., уродженець м. Янів Анка, Кіровоградської області, житель с. Опіска, вул. Б. Хмельницького, 75, Львівського району, Волинської області, українськ. національності, одружений, раніше не судимий, який з 17.07.2018 року укладається від органів суду, з метою уникнення кримінальної відповідальності за скоєння ним злочину, передбаченого ч.1. ст. 122, ч. 4 ст. 296 КК України.

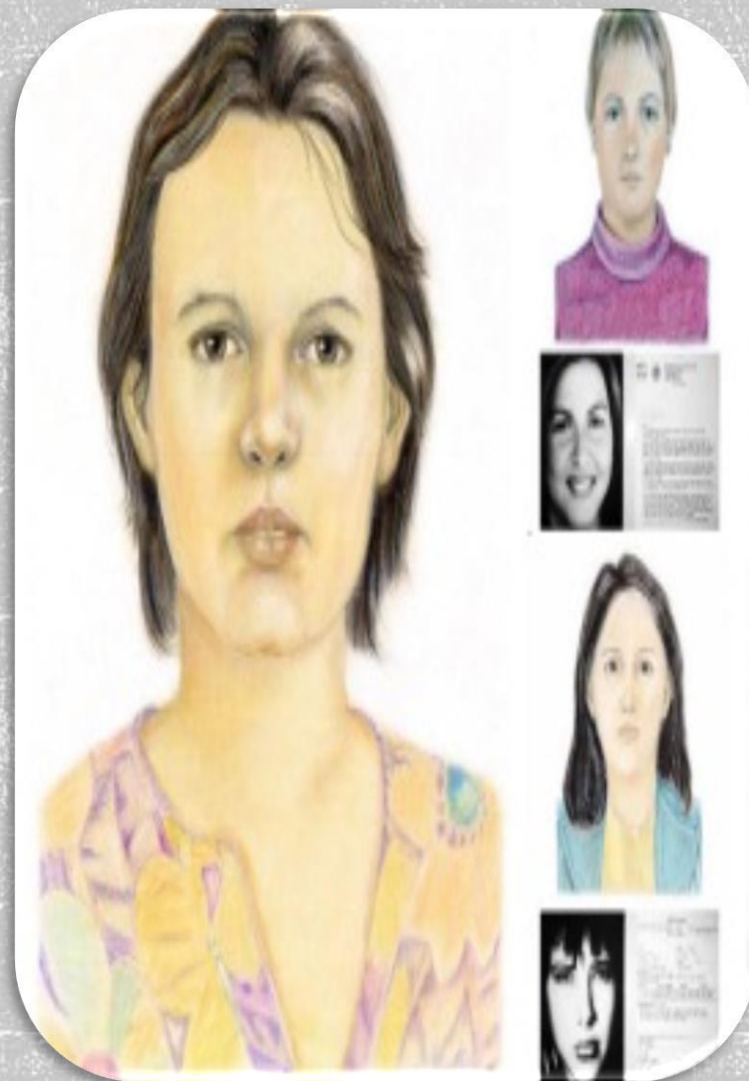
Кому відома будь-яка інформація про можливе місце знаходження злочинця, просимо повідомити Львівський відділ поліції ГУНП у Волинській області за контактним телефоном: (03377) 2-45-52, 2-47-32 або на ділню «102».

Четвертий етап – одержання відомостей про результат використання суб'єктивного портрета

5. Портретна експертиза

Портретна експертиза – це рід криміналістичного класу судових експертиз, яка проводиться з метою ототожнення особи за ознаками зовнішності, відображених на об'єктивно-матеріальних об'єктах (фотознімках та відеозаписах) за допомогою спеціально розроблених методів і прийомів.

**Орієнтовний перелік
питань, які вирішує портретна
експертиза:**

чи зображена на даному
фотознімку особа (прізвище,
ім'я, по батькові), фотокартки
якої надано як зразки?

чи зображена на
фотознімку невпізаного
група особа (прізвище, ім'я,
по батькові), фотокартки
якої надано як зразки?

одна чи різні особи
зображені на даних
фотознімках?

Порівняльними матеріалами для ідентифікації особи за фотознімком можуть бути достовірні фотографії та відеозапис цієї особи (любительські, професійні, а також експериментальні). Доцільно, щоб серед порівняльних зразків були знімки, близькі до досліджуваного за часом зйомки і ракурсом зображення.

Ідентифікація трупа проводиться шляхом порівняння фотознімка трупа з прижиттєвими знітками. Знімки самого трупа повинні бути зроблені не тільки у фас, профіль, але й у декількох інших ракурсах, оскільки серед прижиттєвих знімків може не бути зразків, на яких особа зображена у фас або профіль.

